ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Consultation Paper

หลักการของการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ โดย Standardised Approach (วิธี SA)

ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน
สายนโยบายสถาบันการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

2 พฤศจิกายน 2569

บทนำ

บทเรียนจากวิกฤตการเงินโลกและปัญหาของสถาบันการเงินที่เกิดขึ้นในหลายประเทศในช่วงปี 2550–2551 ที่ผ่านมา ประกอบกับการที่สถาบันการเงินในต่างประเทศมีการดำเนินธุรกิจที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีความเชื่อมโยงทางการเงินและการค้าที่เพิ่มขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) จึงเห็นความจำเป็นในการทบทวนแนวคิดการกำกับดูแลระบบการเงินของโลก ซึ่งส่วนหนึ่งคือการปรับปรุงหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนของสถาบันการเงิน (Basel III) เพื่อให้สถาบันการเงินมีเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีขึ้นและมีปริมาณสูงขึ้น เพื่อสร้างภูมิต้านทานให้สถาบันการเงินมีความมั่นคงและแข็งแกร่ง สามารถรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตได้ อีกทั้งได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงที่ใช้คำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนของสถาบันการเงิน (Basel III Reforms) เพื่อให้สถาบันการเงินมีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงที่สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้น (risk sensitivity) และสามารถเปรียบเทียบความเสี่ยงระหว่างสถาบันการเงินได้ดีขึ้น (comparability) โดยในส่วนของการดำรงเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการโดยวิธีมาตรฐานให้เหลือเพียงวิธีเดียวและยกเลิกการคำนวณโดยวิธีแบบจำลอง กำหนดให้ใช้ข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่ายในการคำนวณขนาดธุรกิจของสถาบันการเงินเพื่อเป็นค่าตัวแทนในการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการแทนการใช้ข้อมูลรายได้จากการดำเนินงาน (gross income) รวมทั้งกำหนดให้ใช้ข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการในอดีตของสถาบันการเงินมาปรับเพิ่มหรือลดมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการผ่านค่า Internal Loss Multiplier (ILM)

ในปี 2555 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ตามหลักการ Basel III ในส่วนหลักเกณฑ์ที่สำคัญไปแล้ว ซึ่งช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีความมั่นคงและแข็งแกร่งมากขึ้น ในครั้งนี้ เพื่อให้ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีความพร้อมในการรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นที่ยอมรับจากการปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางสากล ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับปรุงหลักการของการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ โดย Standardised Approach (วิธี SA) โดยนำหลักการ Basel III Reforms มาบังคับใช้ซึ่งอ้างอิงหลักเกณฑ์ Basel III: Finalising post-crisis reforms (December 2017) ของ BCBS

ในการนี้ ธปท. จึงได้จัดทำ Consultation Paper ฉบับนี้ขึ้น เพื่อขอรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักการของการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ

โดย Standardised Approach (วิธี SA) ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2569 จนถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2569 โดยโปรดส่งความคิดเห็นกลับมาที่งานหลักเกณฑ์การกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล 1 ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน ทางอีเมล PR1-RPD@bot.or.th ทั้งนี้ หากมีข้อสงสัยเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามผ่านทางอีเมลดังกล่าวหรือโทรได้ที่เบอร์ 0 2283 5874 และ 0 2283 6245

หลักการของการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ โดย Standardised Approach (วิธี SA)

1. คำจำกัดความ

"ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (operational risk)" หมายความว่า ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความไม่เพียงพอหรือความบกพร่องของกระบวนการควบคุมภายใน บุคลากร และระบบงานของธนาคารพาณิชย์ หรือจากเหตุการณ์ภายนอกของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงความเสี่ยงด้านกฎหมาย เช่น ความเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้อง ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ถูกทางการเปรียบเทียบปรับ ความเสี่ยงจากความเสียหายที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความนอกศาล แต่ไม่รวมความเสี่ยงด้านกลยุทธ์และด้านชื่อเสียง

"รายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน (Business Indicator: BI)" หมายความว่า รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์f

"สินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ดอกเบี้ย (interest earning asset)" หมายความว่า ยอดคงค้างของสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ดอกเบี้ย

"ฐานเงินกองทุนขั้นต้นสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Business Indicator Component: BIC)" หมายความว่า ฐานเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการก่อนปรับปรุงค่าความเสี่ยงจากข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการในอดีต

"ฐานเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk Capital: ORC)" หมายความว่า ค่าที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ

"มูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ" หมายความว่า ค่าระบุระดับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการที่คำนวณตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อใช้ในการคำนวณรวมกับสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตและสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดเพื่อหาเงินกองทุนขั้นต่ำที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงตามกฎหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากความเสี่ยงด้านปฏิบัติการไม่ได้เกิดจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์เหมือนความเสี่ยงด้านเครดิตและความเสี่ยงด้านตลาด จึงไม่มีสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการที่แท้จริงแต่เป็นเพียงมูลค่าเทียบเท่าเท่านั้น

2. หลักการของการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณรายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน (Business Indicator: BI) จากผลรวมของรายได้และค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย ค่าเช่า และเงินปันผล (Interest, Leases, and Dividend Component: ILDC) รายได้และค่าใช้จ่ายจากค่าธรรมเนียมและการให้บริการ (Services Component: SC) และรายได้และค่าใช้จ่ายจากกิจกรรมลงทุน (Financial Component: FC) ตามสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

$$BI = ILDC + SC + FC$$

$$ILDC = min\left[\overline{abs(interest\ income - interest\ expense)}; 2.25\% * \overline{interest\ earning\ asset}\right] + \overline{dividend\ income}$$

$$SC = max\left[\overline{other\ operating\ income}; \overline{other\ operating\ expense}\right] + max\left[\overline{fee\ income}; \overline{fee\ expense}\right]$$

$$FC = \overline{abs(net\ P\&L\ trading\ book)} + \overline{abs(net\ P\&L\ banking\ book)}$$

โดย interest income = รายได้ดอกเบี้ย

interest expense = ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย

interest earning asset = สินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ดอกเบี้ย

dividend income = รายได้เงินปันผล

other operating income = รายได้จากการดำเนินงานอื่น

other operating expense = ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานอื่น

fee income = รายได้ค่าธรรมเนียม

fee expense = ค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียม

net P&L trading book = กำไร (ขาดทุน) สุทธิในบัญชีเพื่อการค้า

net P&L banking book = กำไร (ขาดทุน) สุทธิในบัญชีเพื่อการธนาคาร

โดยแต่ละองค์ประกอบให้คำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยของงวดบัญชีครึ่งปีล่าสุดย้อนหลัง 3 ปี (หรือ 6 งวดบัญชี) ทั้งนี้ งวดบัญชีครึ่งปี หมายถึง งวดรายงานทุกสิ้นเดือนมิถุนายนและธันวาคมสำหรับ

ธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ปิดงวดบัญชีตามเดือนดังกล่าว สำหรับกรณีสาขาธนาคารต่างประเทศที่มีงวดบัญชีต่างจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ใช้งวดรายงานทุกสิ้นเดือนของงวดบัญชีนั้น ๆ ได้ เช่น สาขาธนาคารต่างประเทศที่มีสำนักงานใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นอนุญาตให้ใช้งวดบัญชีทุกสิ้นเดือนมีนาคมและกันยายน (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 1)

(2) ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณค่าฐานเงินกองทุนขั้นต้นสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Business Indicator Component: BIC) โดยนำผลการคำนวณค่า BI ที่คำนวณได้ตามข้อ (1) มาคูณกับค่าคงที่ความเสี่ยง (marginal coefficients: α) แบบขั้นบันได[1] ตามตารางด้านล่าง

กลุ่ม	Business Indicator: BI (ล้านบาท)	marginal coefficients: α
กลุ่ม 1	≤ 40,000	12%
กลุ่ม 2	40,000 < BI ≤ 1,200,000	15%
กลุ่ม 3	> 1,200,000	18%

(3) ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณค่าฐานเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk Capital: ORC) โดยการนำค่า BIC ที่คำนวณได้ตามข้อ (2) คูณกับค่า Internal Loss Multiplier (ILM) ตามสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

$$ORC = BIC\ x\ ILM$$

$$ILM = ln\left(exp(1) - 1 + \left(\frac{LC}{BIC}\right)^{0.8}\right)$$

โดย Internal Loss Multiplier (ILM) = ค่าคงที่ความเสี่ยงตามวิธี SA ที่กำหนดแตกต่างกันตามค่า BIC และ LC ของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง

Loss Component (LC) = ค่าเฉลี่ยย้อนหลัง 10 ปีของข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการของธนาคารพาณิชย์คูณกับค่าคงที่ 15

ให้ธนาคารพาณิชย์ใช้ค่า ILM เท่ากับ 1 สำหรับการคำนวณค่าฐานเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (ORC) ในช่วง 5 ปีแรกนับแต่วันที่เริ่มถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในประกาศฉบับนี้ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ที่มีข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดเก็บข้อมูล

[1] เช่น BI เฉลี่ย 3 ปี หรือ 6 งวดบัญชี เท่ากับ 40,001 ล้านบาท BIC = (40,000 x 12%) + ((40,001 – 40,000) x 15%) = 4,800.15 ล้านบาท

ความเสียหายด้านปฏิบัติการตามเอกสารแนบ 2 และได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว ให้ใช้ค่า ILM ตามที่คำนวณได้จริง สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ได้รับอนุญาตดังกล่าว เมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปี ให้ใช้ค่า ILM เท่ากับ 1.25 เพื่อการคำนวณ ORC

(4) ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการโดยนำค่าฐานเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (ORC) ที่คำนวณได้ตามข้อ (3) คูณกับค่าคงที่ 12.5 ตามสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

มูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ = ORC x 12.5

3. การยื่นขออนุญาตใช้ค่า ILM ตามที่คำนวณได้จริง

ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะใช้ค่า ILM ตามที่คำนวณได้จริง ต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย และต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดเก็บข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการ โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องยื่นคำขอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชนและเมื่อธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตให้ใช้ค่า ILM ที่คำนวณได้จริงแล้ว จะไม่สามารถกลับไปใช้ค่า ILM ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายกรณี

4. บทเฉพาะกาล

ธนาคารพาณิชย์ใดประสงค์จะนำหลักการฉบับนี้มาถือปฏิบัติก่อนวันที่กำหนดตามข้อ 5 ให้แจ้งธนาคารแห่งประเทศไทยทราบก่อนเริ่มถือปฏิบัติตามหลักการฉบับนี้ ตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชน โดยให้นำมาถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2571 เป็นต้นไปเท่านั้น

5. วันเริ่มต้นบังคับใช้

หลักการฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2572 เป็นต้นไป

เอกสารแนบ 1

รายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน (Business Indicator: BI)

1. รายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานสำหรับการคำนวณค่า BI มีรายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้ โดยคำอธิบายความหมายของรายการและรายการย่อยอ้างอิงประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการจัดทำและการประกาศงบการเงินของธนาคารพาณิชย์และบริษัทโฮลดิ้งที่เป็นบริษัทแม่ของกลุ่มธุรกิจทางการเงิน

รายการใน BI	**รายการในงบกำไรขาดทุนหรืองบฐานะการเงิน**	**คำอธิบายความหมายของรายการ**	**รายการย่อย**
รายได้และค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย ค่าเช่า และเงินปันผล (Interest, Lease, and Dividend Component: ILDC)	รายได้ดอกเบี้ย (interest income)	รายได้ดอกเบี้ยจากสินทรัพย์ทางการเงิน และรายได้ดอกเบี้ยอื่น รวมถึง รายได้จากการประกอบธุรกิจสัญญาเช่าดำเนินงานและกำไรจากทรัพย์สินให้เช่า	รายได้ดอกเบี้ยจากรายการตามหมวดดังต่อไปนี้ ● รายได้ดอกเบี้ยจาก - เงินให้สินเชื่อ - รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน - การให้เช่าซื้อและสัญญาเช่าการเงิน - เงินลงทุนในตราสารหนี้ ● รายได้จากสัญญาเช่าดำเนินงานและกำไรจากทรัพย์สินให้เช่า ● รายการอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ข้างต้น
	ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย (interest expense)	ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจากหนี้สินทางการเงิน และค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยอื่น เช่น เงินนำส่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และสถาบันคุ้มครองเงินฝาก รวมถึง ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจากการประกอบธุรกิจสัญญา	ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจากรายการตามหมวดดังต่อไปนี้ ● ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจาก - เงินรับฝาก - รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน - ตราสารหนี้ที่ออกและเงินกู้ยืม - เงินนำส่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และสถาบันคุ้มครองเงินฝาก ● ค่าใช้จ่ายจากสัญญาเช่าดำเนินงานและขาดทุนจากทรัพย์สินให้เช่า รวมถึง

รายการใน BI	รายการในงบกำไรขาดทุนหรืองบฐานะการเงิน	คำอธิบายความหมายของรายการ	รายการย่อย
		เช่าดำเนินงานและขาดทุนจากทรัพย์สินให้เช่า	ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินให้เช่า เช่น ค่าเสื่อมราคาและด้อยค่า ● รายการอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ข้างต้น
	สินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ดอกเบี้ย (interest earning asset)	ยอดคงค้างของเงินให้สินเชื่อ รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน การให้เช่าซื้อและสัญญาเช่าการเงิน เงินลงทุนในตราสารหนี้ สินทรัพย์อื่นที่มีภาระผูกพันดอกเบี้ย และทรัพย์สินที่ให้เช่าที่วัดมูลค่าตามบัญชี ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณยอดคงค้างในแต่ละปี โดยใช้ค่าเฉลี่ยของยอดคงค้างสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือน จำนวน 2 งวด	
	รายได้เงินปันผล (dividend income)	รายได้เงินปันผลที่ได้รับจากเงินลงทุนในตราสารทุน	
รายได้และค่าใช้จ่ายจากค่าธรรมเนียมและการให้บริการ (Services Component: SC)	รายได้ค่าธรรมเนียมและค่านายหน้า (fee and commission income)	● รายได้ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และค่าบริการที่ได้รับจากการให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน สินเชื่อ และบริการที่เกี่ยวข้อง ● รายได้ค่าบริการที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากการให้บริการในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการภายนอก (outsourcer)	● รายได้ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และค่าบริการจาก - การรับรอง รับอาวัล และค้ำประกัน - บริการบัตรเครดิต - บัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิต และบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ - บริการโอนเงินและเรียกเก็บเงิน - บริการที่ปรึกษา - ค่าธรรมเนียมจัดการ - การจัดการออกหลักทรัพย์ การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ และการค้าตราสารแห่งหนี้ - การดูแลและเก็บรักษาหลักทรัพย์ของลูกค้า - ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับเช็ค

draft

รายการใน BI	รายการในงบกำไรขาดทุนหรืองบฐานะการเงิน	คำอธิบายความหมายของรายการ	รายการย่อย
			- ค่าธรรมเนียมการออกเล็ตเตอร์ออฟเครดิต - ค่านายหน้า - ค่าธรรมเนียมในการติดตามทวงถามหนี้ - ค่าธรรมเนียมจากการรับชำระค่าสินค้าและบริการ - ค่าธรรมเนียมและบริการอื่น ๆ ● รายการที่เกิดจากการให้บริการในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการภายนอก (outsourcer) แก่บริษัทในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน หรือบุคคลอื่น
	ค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียมและค่านายหน้า (fee and commission expense)	● ค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และค่าบริการที่ชำระจากการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน สินเชื่อ และบริการที่เกี่ยวข้อง ● ค่าใช้จ่ายที่ธนาคารพาณิชย์ใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอก (outsourcing fee) แต่ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการเงิน	● ค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และค่าบริการจาก - ค่าธรรมเนียมและบริการจ่ายเกี่ยวกับบัตรเครดิต บัตรเอทีเอ็ม และบัตรอิเล็กทรอนิกส์อื่น - การโอนเงินระหว่างสถาบันการเงิน - ค่าธรรมเนียมและบริการอื่น ๆ - ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืมเงิน ● รายการที่เกิดจากการใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอก (outsourcing fee) ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน หรือบุคคลอื่น

	รายได้จากการดำเนินงานอื่น[1] (other operating income)	รายได้จากการดำเนินงานอื่นซึ่งมิได้รวมอยู่ในรายการ BI อื่น	● รายได้จากการดำเนินงานอื่น ประกอบด้วย - กำไรจากการขายทรัพย์สินรอการขายและสินทรัพย์อื่น - กำไรจากสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและจากการจำหน่ายสินทรัพย์หรือกลุ่มสินทรัพย์ของการดำเนินงานที่ยกเลิก - รายได้ค่าเช่าของอสังหาริมทรัพย์รอการขาย - รายได้จากการดำเนินงานอื่น
	ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานอื่น[1] (other operating expense)	ค่าใช้จ่ายและผลขาดทุนจากการดำเนินงานอื่นซึ่งมิได้รวมอยู่ในรายการ BI อื่น	● ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานอื่น ประกอบด้วย - ผลเสียหายจากการทุจริตของพนักงาน - ขาดทุนจากการขายทรัพย์สินรอการขายและสินทรัพย์อื่น - ค่าใช้จ่ายจากการกันเงินสำรองรายการนอกงบดุล - ขาดทุนจากการวัดมูลค่าใหม่ของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและจากการจำหน่ายสินทรัพย์หรือกลุ่มทรัพย์สินของการดำเนินงานที่ยกเลิก - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่นๆ
รายได้และค่าใช้จ่ายจากกิจกรรมลงทุน	กำไร (ขาดทุน) สุทธิ ในบัญชีเพื่อการค้า (net profit (loss) on the trading	กำไร (ขาดทุน) สุทธิจากเครื่องมือทางการเงินที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน	● กำไร (ขาดทุน) สุทธิจากเครื่องมือทางการเงินที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน ประกอบด้วย - กำไร (ขาดทุน) จากธุรกรรมเพื่อค้าและปริวรรตเงินตราต่างประเทศ

[1] สำหรับรายการย่อยภายใต้หมวดรายได้และค่าใช้จ่ายจากค่าธรรมเนียมและการให้บริการ ได้แก่ 1) รายได้จากการดำเนินงานอื่น และ 2) ค่าใช้จ่ายการดำเนินงานอื่น ธนาคารพาณิชย์ต้องระมัดระวังไม่ให้รายการในหมวดนี้ซ้ำซ้อนกับรายการที่กำหนดไว้เป็นข้อยกเว้นของรายการ BI ท้ายตาราง

(Financial Component: FC)	book)		- กำไร (ขาดทุน) จากเครื่องมือทางการเงินที่กำหนดให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน (Designated FVTPL) - กำไร (ขาดทุน) จากการบัญชีป้องกันความเสี่ยง
	กำไร (ขาดทุน) สุทธิ ในบัญชีเพื่อการธนาคาร (net profit (loss) on the banking book)	● กำไร (ขาดทุน) สุทธิจากเงินลงทุน ยกเว้น รายการด้อยค่าและการกลับรายการด้อยค่าของเงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม ● ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย	

รายการดังต่อไปนี้ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องคำนวณรวมเป็นรายการรายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน (BI)

- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานและค่าตอบแทนกรรมการ
- ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคาร สถานที่และอุปกรณ์ เว้นแต่ รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่เป็นผลมาจากเหตุการณ์ความเสียหายด้านปฏิบัติการ
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าความนิยมและสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น
- ค่าเสื่อมราคา และค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน เว้นแต่ ค่าเสื่อมราคาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินจากสัญญาเช่าดำเนินงาน
- ผลขาดทุนจากการด้อยค่าและการกลับรายการด้อยค่าของทรัพย์สินรอการขายและสินทรัพย์อื่นและเงินสำรองถือครองสำหรับอสังหาริมทรัพย์รอการขายตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยอสังหาริมทรัพย์รอการขาย
- หนี้สูญรับคืน
- ผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เว้นแต่ ค่าใช้จ่ายจากการกันเงินสำรองรายการนอกงบดุลที่ไม่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน
- ค่าภาษีอากรต่าง ๆ เช่น ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีป้าย อากรแสตมป์ ภาษีเงินได้นิติบุคคล เว้นแต่ รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่เป็นผลมาจากเหตุการณ์ความเสียหายด้านปฏิบัติการ

2. รายได้และค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานที่จะนำไปใช้ในการคำนวณฐานเงินกองทุนสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ให้ธนาคารพาณิชย์ใช้ข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีครึ่งปีล่าสุดย้อนหลัง 3 ปี

(หรือ 6 งวดบัญชี) ทั้งนี้ งวดบัญชีครึ่งปี หมายถึง งวดรายงานทุกสิ้นเดือนมิถุนายนและธันวาคมสำหรับธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ปิดงวดบัญชีตามเดือนดังกล่าว สำหรับกรณีสาขาธนาคารต่างประเทศที่มีงวดบัญชีต่างจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ใช้งวดรายงานทุกสิ้นเดือนของงวดบัญชีนั้น ๆ ได้ เช่น สาขาธนาคารต่างประเทศที่มีสำนักงานใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นอนุญาตให้ใช้งวดบัญชีทุกสิ้นเดือนมีนาคมและกันยายน

3. สำหรับรายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวเนื่องจากกรณีธนาคารพาณิชย์มีการควบหรือรวมกิจการ (Mergers and Acquisitions: M&A) ธนาคารพาณิชย์ต้องนำรายการรายได้และค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีครึ่งปีล่าสุดย้อนหลัง 3 ปี (หรือ 6 งวดบัญชี) ของกิจการที่ธนาคารพาณิชย์เข้าไปซื้อหรือควบรวมเข้ามาในการคำนวณด้วยตั้งแต่วันที่รวมกิจการ

4. สำหรับรายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวเนื่องจากกลุ่มสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและการดำเนินงานที่ยกเลิกของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์สามารถยื่นขออนุญาตไม่นับรวมรายการดังกล่าวในงวดบัญชีก่อนหน้าต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชน โดยต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลการดำรงเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

เอกสารแนบ 2

เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดเก็บข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการ

1. มาตรฐานขั้นต่ำในการระบุและจัดเก็บข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการ

1.1 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีนโยบายและแนวปฏิบัติในการระบุและจัดเก็บข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการเพื่อให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลดังกล่าวมีคุณภาพดี ซึ่งรวมถึงการกำหนดนิยามของมูลค่าความเสียหายด้านปฏิบัติการ (gross loss definition) วันที่อางอิงในการบันทึกข้อมูลความเสียหายในฐานข้อมูล (reference date) และการจัดกลุ่มข้อมูลความเสียหาย

1.2 ข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการจะต้องมีรายละเอียดถูกต้อง ครอบคลุม ครบถ้วน และรายงานภายในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยธนาคารพาณิชย์ต้องรายงานข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการของแต่ละรายการ (Operational Loss Data: OLD) ตามรูปแบบและระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

1.3 การจัดเก็บข้อมูลภายในของธนาคารพาณิชย์ควรครอบคลุมข้อมูลดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

(1) มูลค่าความเสียหายด้านปฏิบัติการก่อนการหักจำนวนที่เรียกคืนได้ (actual gross loss amount) ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป

(2) ให้ธนาคารพาณิชย์นับรวมรายการต่อไปนี้

- ความเสียหายโดยตรงที่เกิดจากเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน ซึ่งรวมถึงการเสื่อมมูลค่าของสินทรัพย์ (write-down)

- ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ความเสียหาย เช่น ค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในกรณีที่เกิดเหตุการณ์การฟ้องร้องดำเนินคดี และค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเพื่อให้คืนสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย

- การตั้งสำรอง ได้แก่ เงินสำรองที่ธนาคารพาณิชย์ตั้งไว้เพื่อรองรับความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน

- ความเสียหายด้านปฏิบัติการที่บันทึกไว้ในบัญชีพักซึ่งยังไม่ได้รับรู้ในงบกำไรขาดทุน (pending loss) โดยให้ธนาคารพาณิชย์จัดทำรายงานมูลค่าความเสียหายด้านปฏิบัติการและติดตามรายการดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ และกำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดสรรมูลค่าความเสียหายให้สอดคล้องกับปีที่มีการรับรู้หรือพบว่ามีเหตุการณ์ความเสียหายนั้น

- ความเสียหายที่เกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาดที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขภายในระยะเวลา 2 งวดบัญชีติดต่อกัน (timing loss)

(3) ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องนับรวมรายการดังต่อไปนี้

- ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาที่ดิน อาคาร หรืออุปกรณ์

- ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งช่วยให้ธุรกิจอยู่ในสภาพพร้อมดำเนินการหรือเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจและเกิดภายหลังความเสียหายด้านปฏิบัติการ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนแทนสินทรัพย์ การตรวจสอบสภาพสินทรัพย์

- ค่าเบี้ยประกันภัย

(4) ธนาคารพาณิชย์ต้องระมัดระวังไม่นำความเสียหายด้านปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงด้านเครดิตหรือความเสี่ยงด้านตลาดที่ได้นำไปคำนวณรวมไว้ในสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตหรือสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดแล้วตามแต่กรณี มาคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการซ้ำอีก ทั้งนี้ หากเหตุการณ์ดังกล่าวยังไม่ได้ถูกนำมาคำนวณรวมไว้ในสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตหรือสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด ให้ธนาคารพาณิชย์นำเหตุการณ์ดังกล่าวมาคำนวณด้วย และระบุประเภทความเกี่ยวข้องของเหตุการณ์ว่าเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงด้านเครดิตหรือความเสี่ยงด้านตลาด

(5) ความเสียหายที่เกิดจากเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการเหตุการณ์เดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกันที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งคงค้างในหลายงวดบัญชี ให้ธนาคารพาณิชย์จัดสรรมูลค่าความเสียหายดังกล่าวให้สอดคล้องกับงวดบัญชีที่มีการบันทึกข้อมูลความเสียหายนั้นตามแนวทางการบันทึกบัญชีด้วย

(6) สายธุรกิจ หน่วยงาน หรือสถานที่ตั้งของธนาคารพาณิชย์ที่มีการรายงานหรือมีการรับรู้ความเสียหาย

(7) ประเภทเหตุการณ์ความเสียหาย (loss event type category)

(8) คำอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยหรือสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย โดยรายละเอียดของคำอธิบายดังกล่าวขึ้นอยู่กับมูลค่าความเสียหายด้านปฏิบัติการก่อนการหักจำนวนที่เรียกคืนได้

(9) รายละเอียดของเหตุการณ์ความเสียหาย (description of loss event)

(10) วันที่เกิดเหตุการณ์ความเสียหาย (date of occurrence)

(11) วันที่ทราบหรือพบว่ามีเหตุการณ์ความเสียหายเกิดขึ้น (date of discovery)

(12) วันที่บันทึกความเสียหายในงบการเงิน (date of accounting)

(13) วันสิ้นสุดเหตุการณ์ (date of event ended)

(14) จำนวนที่เรียกคืนได้ (recoveries of gross loss amount) จากการเรียกคืน (recovery)[1] ซึ่งไม่รวมรายการค้างรับ ได้แก่

- จำนวนที่เรียกคืนได้จากการทำประกันภัย (insurance recovery)

- จำนวนที่เรียกคืนได้จากแหล่งอื่น (non-insurance recovery)

- จำนวนที่เรียกคืนได้สุทธิ (total recovery of gross loss amount)

(15) วันที่ได้รับเงินคืน (date of recovery)

(16) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเรียกคืน (recovery expense)

(17) ความเสียหายสุทธิหลังหักจำนวนที่เรียกคืนได้ (net loss)

1.4 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีกระบวนการรายงานและกระทบยอดมูลค่าความเสียหายด้านปฏิบัติการก่อนการหักจำนวนที่เรียกคืนได้ (actual gross loss amount) กับรายการในงบกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์

1.5 ในการจัดเก็บข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการ ให้ธนาคารพาณิชย์ใช้วันที่บันทึกความเสียหายในงบการเงิน (date of accounting)

1.6 ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการสอบทานความเหมาะสมของการจัดเก็บข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการก่อนการนำมาใช้ในการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ โดยหน่วยงานตรวจสอบภายใน หรือหน่วยงานอิสระจากผู้มีหน้าที่จัดเก็บข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการ และดำเนินการอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง พร้อมจัดทำรายงานผลการสอบทานและเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการจัดการของธนาคารพาณิชย์

[1] หมายถึง เหตุการณ์ที่เป็นอิสระที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับเงินหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากบุคคลที่สามอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้น

2. ข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการที่นำมาคำนวณค่า loss component

2.1 ธนาคารพาณิชย์ต้องใช้ข้อมูลความเสียหายสุทธิหลังหักจำนวนที่เรียกคืนได้ (net loss) ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป และเป็นข้อมูล 10 ปีย้อนหลัง ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ที่เริ่มจัดเก็บข้อมูลใหม่ให้ใช้ข้อมูลย้อนหลังไม่น้อยกว่า 5 ปี และทยอยเพิ่มระยะเวลาข้อมูลสะสมจนถึง 10 ปีตามที่กำหนด

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดเตรียมข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับจำนวนที่เรียกคืนได้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบเมื่อมีการร้องขอ

2.2 กรณีธนาคารพาณิชย์มีการควบหรือรวมกิจการ (Merger and Acquisition: M&A) ธนาคารพาณิชย์ต้องนำข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการของกิจการที่ธนาคารพาณิชย์เข้าไปซื้อหรือควบรวมเข้ามารวมตั้งแต่วันที่ควบหรือรวมกิจการ โดยใช้ข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการ 10 ปีย้อนหลัง ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ที่เริ่มจัดเก็บข้อมูลใหม่ให้ใช้ข้อมูลย้อนหลังไม่น้อยกว่า 5 ปี และทยอยเพิ่มระยะเวลาข้อมูลสะสมจนถึง 10 ปีตามที่กำหนด

2.3 ธนาคารพาณิชย์สามารถยื่นขออนุญาตไม่นับรวมเหตุการณ์ความเสียหายด้านปฏิบัติการที่ไม่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์อีกต่อไปในข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชน โดยเหตุการณ์ดังกล่าวจะต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยาก มีหลักฐานสนับสนุนที่ชัดเจน และมีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 5 ของค่าเฉลี่ยความเสียหายของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้ในฐานข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการมาแล้วเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาสาเหตุของเหตุการณ์ความเสียหายดังกล่าว เพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่ส่งผลต่อกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์อื่นของธนาคารพาณิชย์ที่ยังดำเนินการอยู่ และไม่เกิดความเสียหายนั้นซ้ำอีก โดยธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าความเสียหาย และจำนวนเหตุการณ์ที่ได้รับการยกเว้น ตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลการดำรงเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ พร้อมจัดทำคำอธิบายอย่างละเอียดและครบถ้วน

2.4 ธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลความเสียหายด้านปฏิบัติการที่ใช้ในการคำนวณเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการรายปีในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ใช้ในการคำนวณค่า Internal Loss Multiplier (ILM) ทั้งนี้ ให้รวมถึงธนาคารพาณิชย์ที่ใช้ค่า ILM เท่ากับ 1 หรือ 1.25 ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แล้วแต่กรณี